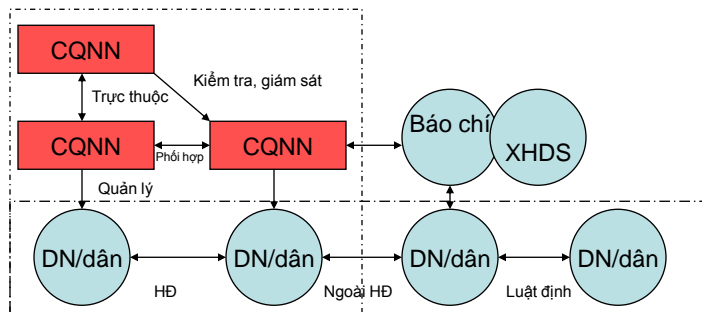

Tổng quan về giải quyết tranh chấp ở Việt Nam

MPP3-L11

Phân loại xung đột lợi ích (1)

- Giữa cơ quan nhà nước với nhau
- Giữa cơ quan nhà nước với DN/người dân
- Giữa DN/người dân với nhau
- Giữa người dân, nhà nước, xã hội dân sự, báo chí

Phân loại tranh chấp (2)

- Tranh chấp mang tính hiến pháp => Luật HP
  - Tranh chấp hình sự => Luật HS
  - Tranh chấp hành chính => Luật HC
  - Tranh chấp dân sự (lao động, thương mại, hôn nhân, gia đình) => Luật DS
- Các tranh chấp khác (cộng đồng, sắc tộc, tôn giáo, niềm tin, ý thức hệ, thế hệ) được giải quyết phần bởi luật pháp, phần bởi quy phạm xã hội

Tranh chấp hiến pháp

- Xung đột lợi ích giữa các cơ quan nhà nước TW, TW- Địa phương, tranh chấp giữa các địa phương
- Tranh chấp giữa nhà nước, người dân, xã hội dân sự về các quyền quy định tại HP (bảo hiến)
- Tranh chấp giải thích HP
- => chủ đề này đang được thảo luận ở VN, chưa có thể chế chính thức để giải quyết rõ ràng

Luật hình sự

- Truyền thống hình luật
- Tội, Tội danh
- Trách nhiệm hình sự
- Tố tụng hình sự (suy đoán vô tội):
  - Khởi tố vụ án
  - Khởi tố bị can
  - Buộc tội
  - Bào chữa
  - Tranh luận
  - Xét xử, sơ thẩm, phúc thẩm, giám đốc thẩm, tái thẩm

Tranh chấp hành chính

- Luật khiếu nại, tố cáo 1998 (sửa đổi 2004, 2005)
- Phản ánh, kiến nghị (MTTQ, HĐND, Ban Dân nguyện)
- Khiếu nại: Bị vi phạm quyền => đang soạn luật
  - Khiếu nại hành chính
  - Đơn khiếu nại gửi cơ quan dân cử (tiếp dân)
  - “Khiếu nại vượt cấp”, khiếu nại tới báo chí, khiếu nại lung tung
  - Vấn đề: “Khiếu kiện đồng người”
- Tố cáo: => đang soạn luật riêng
  - Tố cáo tội phạm
  - Tố cáo hành vi sai trái của công chức/cơ quan nhà nước
- Khởi kiện hành chính => Luật tố tụng hành chính 2010

Ví dụ: Khiếu kiện đông người

Báo Điện tử ĐCSVN 18/05/2010:

- Theo báo cáo của các tỉnh, TP, tình hình khiếu nại, tố cáo (KN,TC) đông người đang xảy ra ở tất cả các địa phương có tính chất gay gắt, phức tạp với tổng số 3.829 đoàn, trong đó 538 đoàn có trên 50 người tham gia. Ngoài khiếu kiện ở địa phương, cũng phát sinh 165 đoàn đông người KN,TC liên quan đến lĩnh vực quản lý nhà nước của 8 bộ, ngành (Lao động, Công thương, Giao thông vận tải, Quốc phòng, Công an, Tài chính, Y tế, Ngân hàng Nhà nước Việt Nam).
- Tại Trụ sở tiếp công dân của Trung ương Đảng và Nhà nước tại Hà Nội, trong 5 năm (2005 - 2009) đã tiếp 1.904 lượt đoàn đông người đến từ 58 tỉnh, TP. Trụ sở tiếp công dân của Trung ương Đảng và Nhà nước ở TP Hồ Chí Minh, trong 04 năm (2006 - 2009) tiếp 583 lượt đoàn đông người đến từ 24 tỉnh, TP.

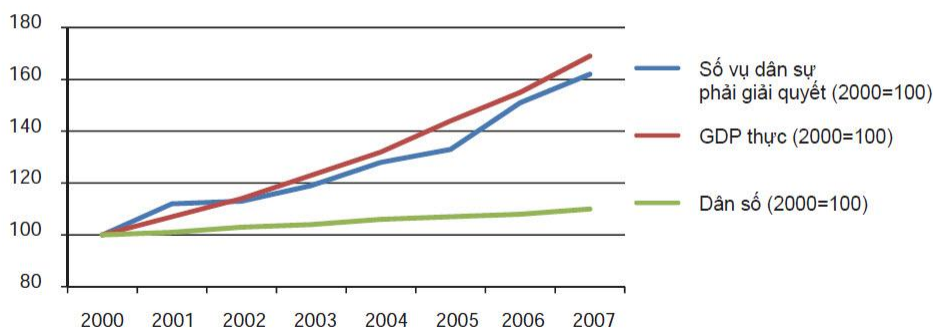
Ví dụ: TT 04/2010/TT-TTCP

Quy trình xử lý đơn khiếu nại, đơn tố cáo, đơn phản ánh, kiến nghị liên quan đến khiếu nại, tố cáo do TTCP ban hành ngày 26/08/2010 quy định:

- **“Điều 8. Đơn khiếu nại có họ tên, chữ ký của nhiều người**
Đơn khiếu nại có họ, tên, chữ ký của nhiều người thì cán bộ xử lý đơn đề xuất Thủ trưởng cơ quan chuyển trả đơn và toàn bộ tài liệu kèm theo (nếu có) cho người gửi đơn và hướng dẫn người khiếu nại, viết đơn khiếu nại riêng của từng người, gửi đến cơ quan, đơn vị, người có thẩm quyền để được giải quyết theo quy định của pháp luật. Việc **trả lại đơn** được thực hiện theo mẫu số 05 ban hành kèm theo Thông tư này.”
- **Điều 14. Đơn tố cáo đảng viên là cán bộ thuộc diện Trung ương quản lý**
Đơn tố cáo đảng viên là cán bộ thuộc diện Trung ương quản lý được thực hiện theo **Quyết định số 190-QĐ/TW ngày 29/9/2008 của Bộ Chính trị**.

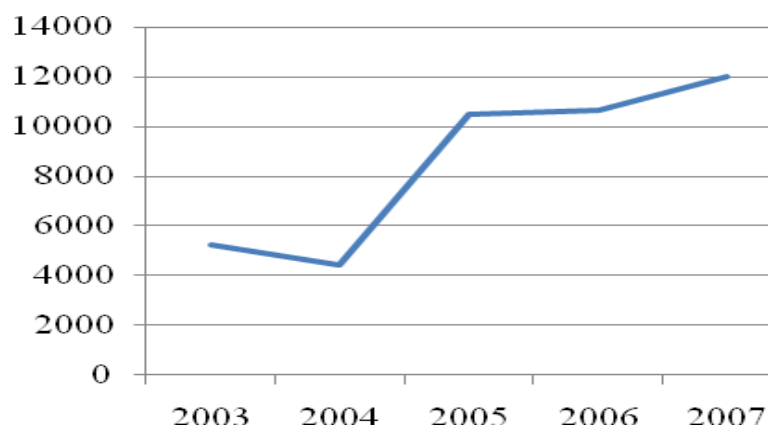
Tranh chấp đất đai

Hình 5.4. Kinh tế phát triển, áp lực với tòa án gia tăng

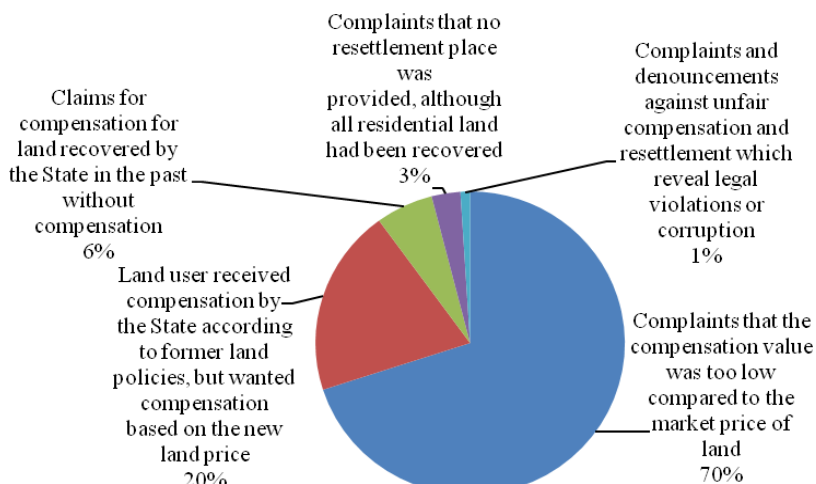
Nguồn: Bộ TNMT, trích từ VDR 2010

Số lượng các khiếu nại đất đai

Nguồn: Bộ TNMT, trích từ VDR 2010

Tỷ lệ các khiếu nại đất đai

Nguồn: Bộ TNMT, trích từ VDR 2010

Tình hình khiếu nại, tố cáo 2010

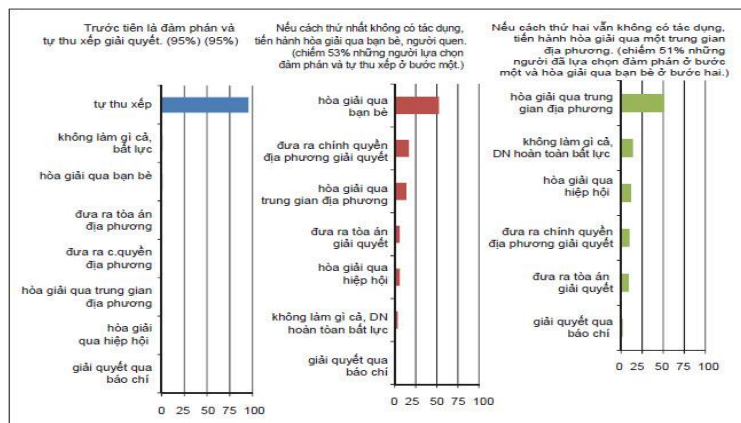
112.063 vụ việc khiếu nại, tố cáo phát sinh trong năm 2010 trên cả nước, trong đó có **2.103** vụ việc **hiều người khiếu nại**. Qua xem xét kết quả giải quyết hơn 48.100 vụ cho thấy tỉ lệ **kiếu nại đúng chiếm 15,4%**; khiếu nại **có đúng, có sai là 30,8%**; còn lại là khiếu nại sai. Còn với **tố cáo, tỉ lệ đúng là 13,3%**; **có đúng và có sai là 28,6%**; còn lại là tố cáo sai. (Báo cáo công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo năm 2010 của Chính phủ)

Tranh chấp mang tính dân sự

- Thương lượng
- Hòa giải
- **Xu hướng lạ:** “hình sự hóa, hành chính hóa việc dân sự, lao động, thương mại”
- Giải quyết tranh chấp bằng trọng tài thương mại
- Tòa án (tòa dân sự, tòa kinh tế, tòa lao động)

Các thể chế phi chính thức: Cảm nhận qua kết quả điều tra

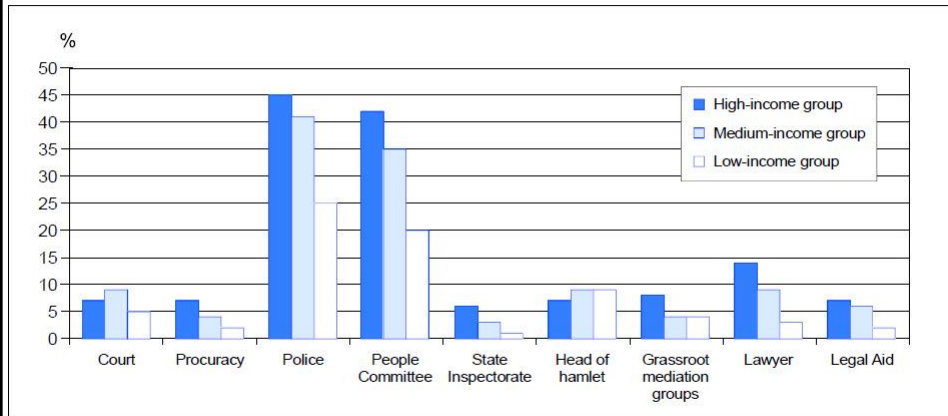
Hình 5.5. Các cách thức giải quyết tranh chấp kinh doanh

Nguồn: Tự ước tính dựa trên Khảo sát Năng lực Cạnh tranh Cấp tỉnh (PCI) 2008 tiến hành bởi VCCI-VNCCI.

Niềm tin vào các thể chế

Graph 5: Access to legal institutions crosstabbed with income level

Percentage of interviewees indicating having accessed selected legal institutions, disaggregated by income level.

Hòa giải cơ sở

- **Pháp lệnh hòa giải cơ sở 1998** (BTP 1999-2008: toàn quốc có 615.000 hòa giải viên, 3,8 triệu vụ việc được hòa giải, thành công 80%)
- Bắt buộc hòa giải: đất đai, lao động
- Điều tra 2008: 1% hộ dân đã từng sử dụng tòa án trong 02 năm trước khảo sát, 10% DN đã từng sử dụng tòa án trong 03 năm trước khi khảo sát